

TÜRKİYE NÜFUS VE SAĞLIK ARAŞTIRMASI 2008

Hacettepe Üniversitesi
Nüfus Etütleri Enstitüsü

TNSA-2008

İleri Analiz Sonuçları

Türkiye’de Doğurganlık, Üreme Sağlığı ve Yaşlılık

Dr. İlknur Yüksel-Kaptanoğlu

Dr. Mehmet Ali Eryurt

16 Eylül 2010 / Hilton Otel - Ankara

T.C. Sağlık Bakanlığı
Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması
Genel Müdürlüğü

T.C. Başbakanlık
Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel
Müdürlüğü

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik
Araştırma Kurumu

Sunuş Planı

- Türkiye'de **Doğurganlık Dönüşümü: Nüfusun Alt Gruplarındaki Farklılaşmalar**
- Türkiye'de **Doğum Öncesi Bakım Hizmetleri: Yararlanma ve Belirleyiciler**
- Türkiye'de **Doğum Sonrası Bakım Hizmetlerinden Yararlanmada Farklılaşmalar ve DSB Hizmeti Almanın Belirleyicileri**
- Türkiye'de **Sezaryen ile Yapılan Doğumların Seviyesi, Değişimi ve Belirleyicileri**

Sunuş Planı

- Türkiye'de **Erkeklerin Kullandığı Gebeliği Önleyici Yöntemler: Geri Çekme ve Kondom Kullanımının Belirleyicileri**
- Annelerin ve Çocukların **Beslenme Durumu ve Obezite Prevelansı**
- Türkiye'de **Yaşlıların Yaşam Kalitesi ve Aile Yapısının Yaşlıların Yaşam Kalitesine Etkisi**

Veri kaynağı ve yöntem

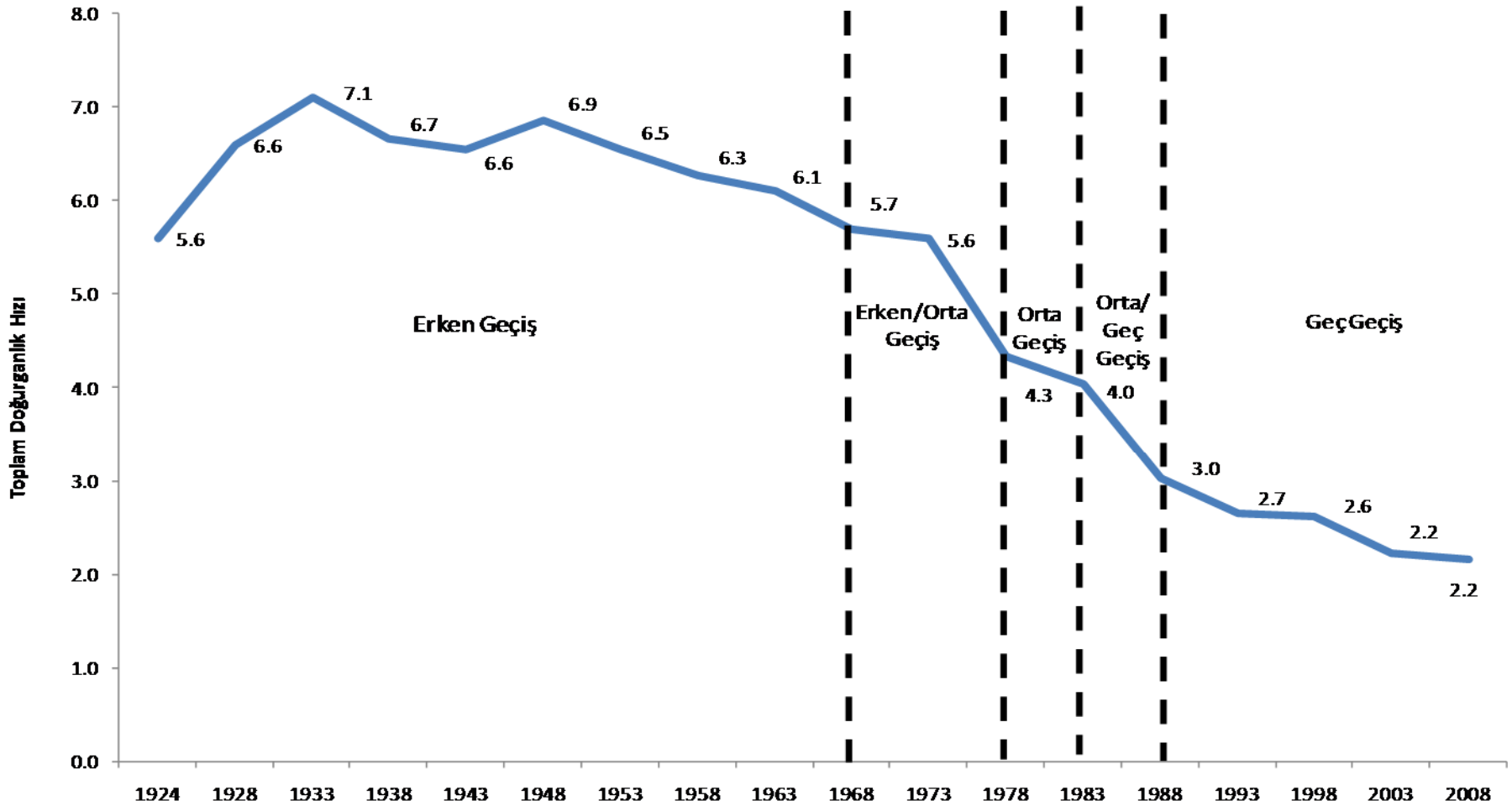
- **TNSA-2008 karmaşık örnekleme tasarımı**
- **Bağımsız değişkenler arasında eř doğrusallık (kolinearite)**
- **Lojistik regresyon analizi (bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişki)**

***TÜRKİYE'DE DOĞURGANLIK
DÖNÜŞÜMÜ:
NÜFUSUN ALT GRUPLARINDAKİ
FARKLILAŞMALAR***

Doğurganlık Dönüşümü

Geçiş aşaması	Toplam doğurganlık hızı
Geçiş Öncesi (Pre)	7+
Erken Geçiş Aşaması (Early)	6-6.9
Erken/orta Geçiş Aşaması (Early/mid)	5-5.9
Orta Geçiş Aşaması (Mid)	4-4.9
Orta/geç Geçiş Aşaması (Mid/late)	3-3.9
Geç Geçiş Aşaması (Late)	2.1-2.9
Geçiş sonrası (Post)	0-2.0

Türkiye'de Doğurganlık Dönüşümünün Aşamaları

Doğurganlığı Belirleyen Faktörler

Kadınların sahip oldukları çocuk sayısının belirleyenleri: Poisson regresyon analizi sonuçları

	Odds	P değerleri		Odds	P değerleri
Kadının yaşı	0.97	0.000	Kadının eğitimi		
Bölge			Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	1.32	0.000
Batı	1.00	.	İlköğretim birinci kademe	1.07	0.002
Güney	1.04	0.086	İlköğretim ikinci kademe	0.98	0.560
Orta	1.06	0.002	Lise ve üzeri	1.00	.
Kuzey	1.06	0.030	Kadının çalışma durumu		
Doğu	1.29	0.000	Çalışmıyor	1.16	0.000
Yerleşim yeri			Çalışıyor, sosyal güvencesiz	1.05	0.113
Kent	1.00	.	Çalışıyor, sosyal güvenceli	1.00	.
Kır	0.97	0.056	Hanehalkı refah düzeyi		
			En düşük	1.47	0.000
			Düşük	1.26	0.000
			Orta	1.13	0.000
			Yüksek	1.05	0.039
			En yüksek	1.00	.

Doğurganlığı Belirleyen Ara Değişkenler

Bongaarts'ın ara değişkenler modeli

Toplam doğurabilirlik hızı

Doğurganlığı azaltıcı etkiler

Doğum sonrası geçici kısırlık

Toplam evlilik içi doğal doğurganlık
hızı

Gebeliği önleyici yöntem kullanımı ve
istemli düşük

Toplam evlilik içi doğurganlık hızı

Evlenme

Toplam doğurganlık hızı

Sıfır doğurganlık

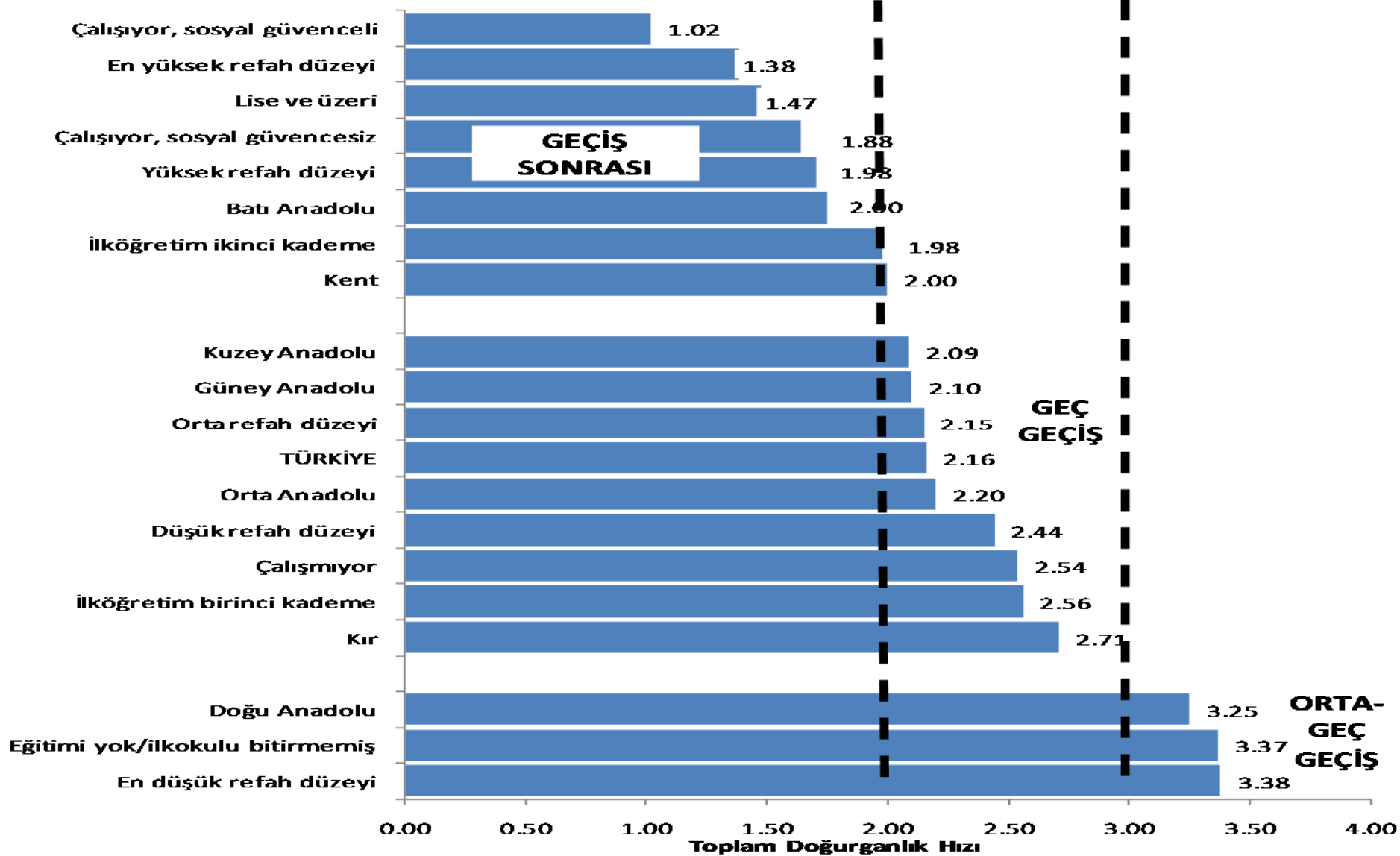
Ara değişkenlerin doğurganlık düşüşüne yüzdelik katkıları, 1968-2008

	1968	1988	2008
Evlilik	26	30	24
Gebeliği önleyici yöntem	39	52	67
İstemli düşük	2	9	4
Doğum sonrası geçici kısırlık	33	9	5
Toplam	100	100	100
Toplam doğurganlık hızı	5.70	3.02	2.16

Ara değişken endekslerinin doğurganlık düşüşüne görelı katkıları

	Evlilik	Yöntem Kullanımı	İstemli düşük	Doğum Sonrası Geçici Kısırlık		Evlilik	Yöntem Kullanımı	İstemli düşük	Doğum Sonrası Geçici Kısırlık
Bölge					Kadının eğitimi				
Batı	1.00	1.00	1.00	1.00	Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	0.74	0.54	0.91	1.04
Güney	1.00	0.76	0.98	0.96	İlköğretim birinci kademe	0.66	1.02	0.97	1.01
Orta	0.92	0.99	0.95	1.06	İlköğretim ikinci kademe	0.81	0.67	0.97	1.04
Kuzey	0.88	0.97	0.95	0.95	Lise ve üzeri	1.00	1.00	1.00	1.00
Doğu	0.91	0.54	0.91	1.01					
Yerleşim yeri					Hanehalkı refah düzeyi				
Kent	1.00	1.00	1.00	1.00	En düşük	0.82	0.48	0.89	1.01
Kır	0.89	0.79	0.95	1.07	Düşük	0.87	0.64	0.92	1.11
Kadının çalışma durumu					Orta	0.89	0.76	0.96	1.06
Çalışmıyor	0.49	0.52	0.89	1.06	Yüksek	0.95	0.76	0.93	0.99
Çalışıyor, sosyal güvencesiz	0.65	0.64	0.91	1.13	En yüksek	1.00	1.00	1.00	1.00
Çalışıyor, sosyal güvenceli	1.00	1.00	1.00	1.00					

Nüfusun alt gruplarında doğurganlık dönüşümü

Sonuç

- ✓ Türkiye genelinde doğurganlık dönüşümü süreci tamamlanmak üzeredir.
- ✓ Nüfusun alt gruplarında önemli demografik rejim farklılıkları bulunmaktadır.
- ✓ Nüfusun bazı alt grupları halen Türkiye genelinde 1980’li yılların başında aşılmış bulunan “Geç Geçiş” aşamasındadır.
- ✓ Doğurganlık düzeyini belirleyen en önemli ara değişken gebeliği önleyici yöntem kullanımındır, onu evliliklerin ertelenmesi takip etmekte, isteyerek düşük ve emzirmenin etkisi ise sınırlıdır.
- ✓ Çalışma, nüfusun alt gruplarında doğurganlık düzeylerinin ve onu belirleyen ara değişkenlerin önemli farklılıklar sergilediğini ortaya koymuştur.
- ✓ Üreme sağlığına ilişkin hizmet planlaması yaparken nüfusun dezavantajlı alt gruplarının ve onların özel ihtiyaçlarının belirlenmesi özel bir önem taşımaktadır.

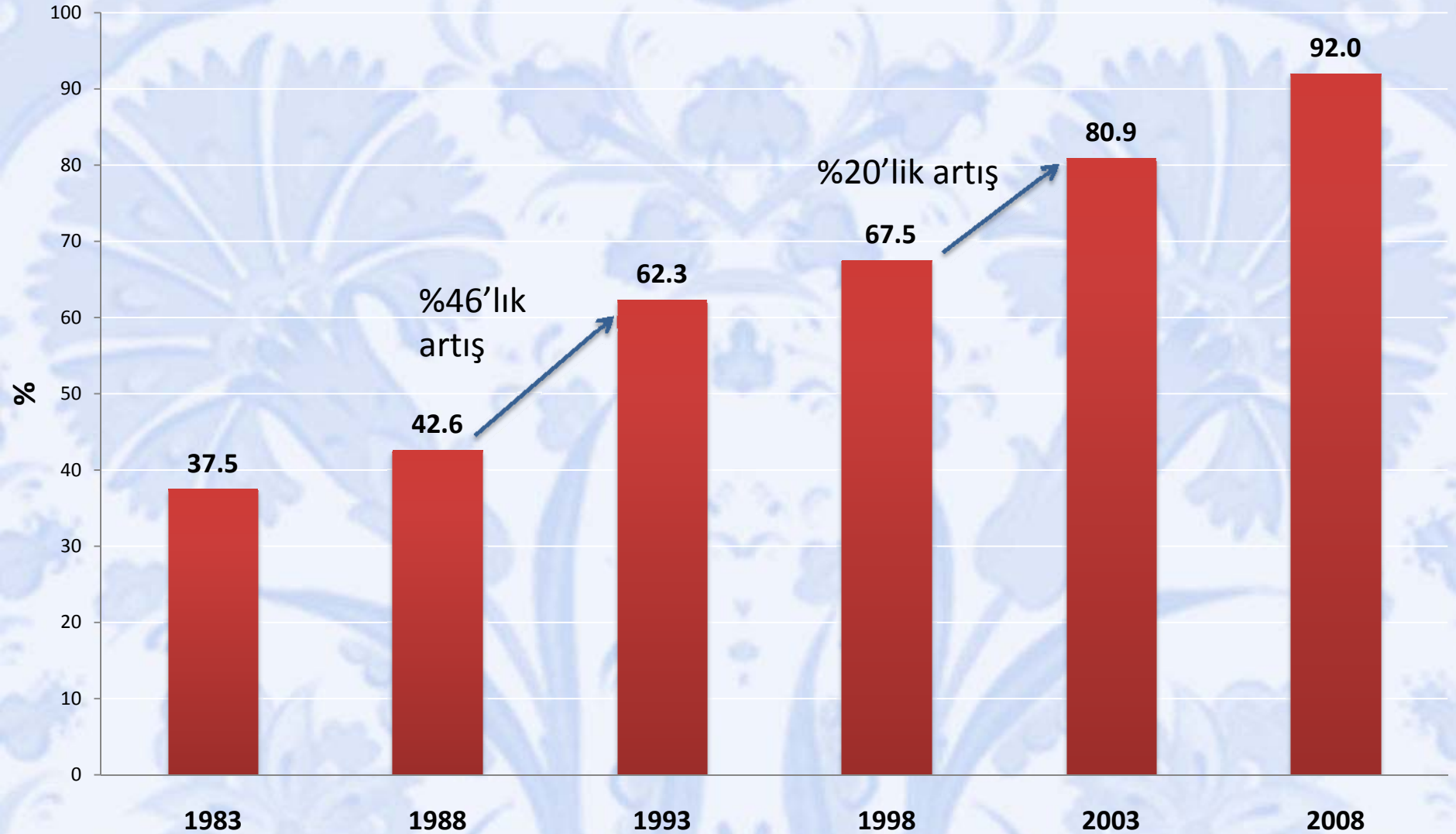

***TÜRKİYE'DE
DOĞUM ÖNCESİ BAKIM HİZMETLERİ:
YARARLANMA VE BELİRLEYİCİLER***

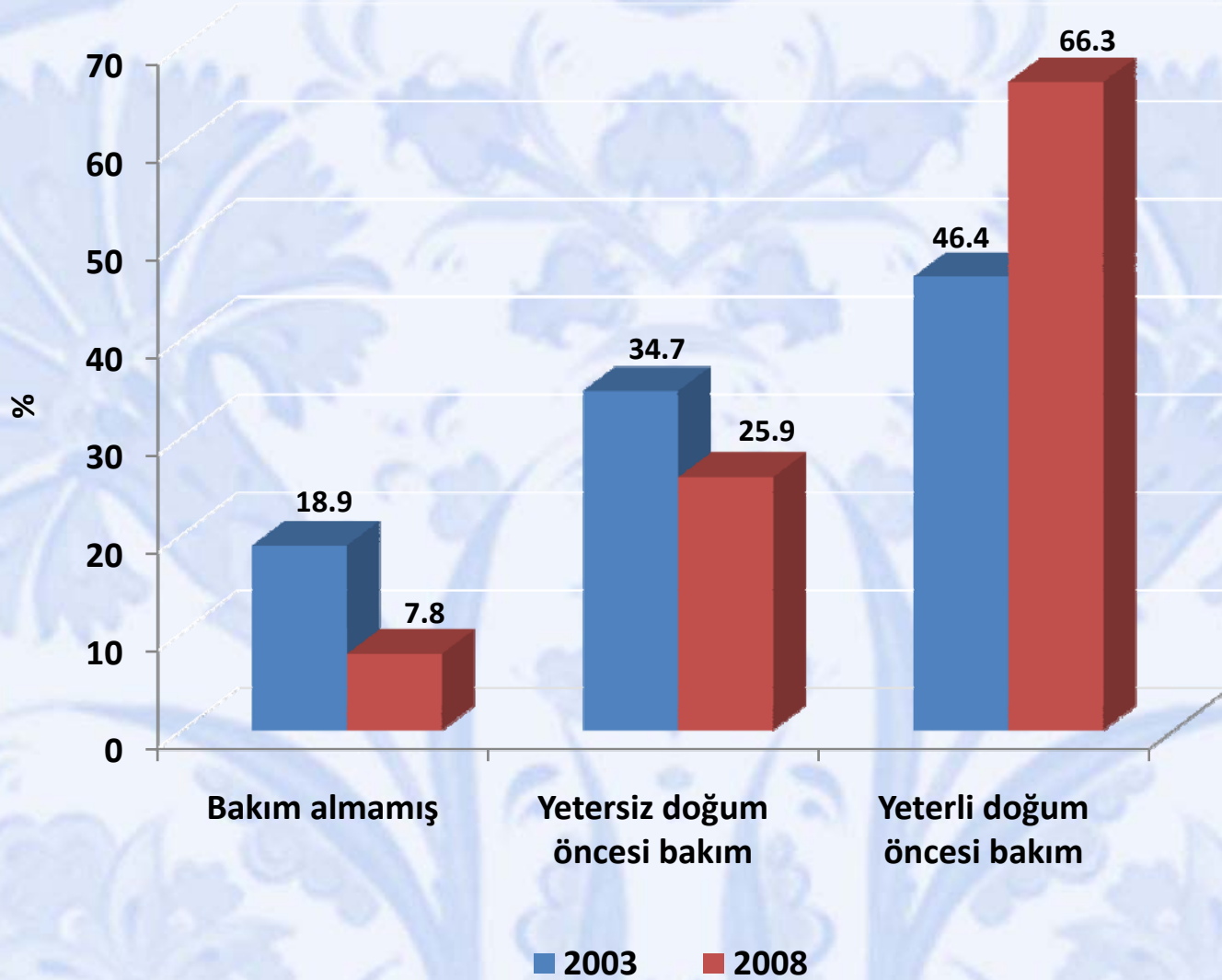
Çalışmanın yöntemi

- Son 5 yılda meydana gelen son canlı doğumlar
- **Betimleyici analizler:** (2758 kadın)
 - Doğum öncesi bakım almamış
 - Doğum öncesi yeterli bakım
 - Sağlık personeli tarafından
 - Gebeliğin ilk 3 ayında
 - Tüm gebelik boyunca en az 4 kez
 - Doğum öncesi yetersiz bakım
- **Çoklu istatistiksel analiz (lojistik regresyon)**
 - Doğum öncesi bakım alma
 - Yeterli doğum öncesi bakım alma

Sağlık personelinin aldığı doğum öncesi bakım yaygınlığındaki değişim: 1983-2008

Yeterli doğum öncesi bakım alma yaygınlığındaki değişim

Doğum öncesi bakım almayan nüfusun alt grupları

	%
12 Bölge (Kuzeydoğu Anadolu)	26.3
12 Bölge (Ortadoğu Anadolu)	23.8
Hanehalkı refah düzeyi (en düşük)	23.6
Evlenme biçimi (sadece dini nikah)	23.5
Eğitim düzeyi (eğitimi yok / ilköğretimi bitirmemiş)	21.7
Bölge (Doğu)	20.6
Başlık parası (verildi)	19.2
12 Bölge (Güneydoğu Anadolu)	17.4
Doğum sırası (5. çocuk)	16.8
Yerleşim yeri (kır)	15.8
Kadının çalıştığı sektör (tarım)	14.9
Sağlık sigortası (yok)	14.3
Akrabalık ilişkisi (birinci derece akrabalık)	14.2
Anne olma yaşı (35-49)	13.5
Çalışma durumu (sigortasız çalışma)	12.4
Evlilik kararı (kendi isteği dışında)	9.7
Toplam	7.8

Lojistik regresyon analiz modelleri

Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Kadının bireysel özellikleri	Kadının bireysel özellikleri + Anneliğe ilişkin özellikler	Kadının bireysel özellikleri + Anneliğe ilişkin özellikler + Kültürel faktörler	Kadının bireysel özellikleri + Anneliğe ilişkin özellikler + Kültürel faktörler + Hanehalkı ve yerleşim yeri
<i>Kadının eğitim düzeyi</i>	<i>Kadının bireysel özellikleri</i>	<i>Kadının bireysel özellikleri</i>	<i>Kadının bireysel özellikleri</i>
<i>Sağlık güvencesi</i>	<i>Anne olma yaşı</i>	<i>Anneliğe ilişkin özellikler</i>	<i>Anneliğe ilişkin özellikler</i>
	<i>Doğum sırası</i>	<i>Aile tipi</i>	<i>Kültürel faktörler</i>
		<i>Evlilik kararı</i>	<i>Yerleşim yeri</i>
		<i>Evlilik biçimi</i>	<i>Bölge</i>
		<i>Eşle akrabalık durumu</i>	<i>Seçilmiş 12 bölge</i>
		<i>Başlık parası</i>	<i>Hanehalkı refah düzeyi</i>

Doğum öncesi bakım almamanın önemli belirleyicileri

Doğum öncesi bakım	OR
Doğum sırası	
1	1.00
2-3	5.13*
4-5	6.81*
6+	6.70*
Hanehalkı refah düzeyi	
<i>En düşük</i>	6.61**
<i>Düşük</i>	3.28
<i>Orta</i>	0.61
<i>Yüksek</i>	1.82
<i>En yüksek</i>	1.00

Doğum öncesi bakım	OR
Kadının eğitim düzeyi	
<i>Eğitimi yok/İlk. bitirmemiş</i>	5.63**
<i>İlköğretim birinci kademe</i>	3.98
<i>İlköğretim ikinci kademe</i>	2.75
<i>Lise ve üzeri</i>	1.00
Bölge	
<i>Batı</i>	1.00
<i>Güney</i>	1.46
<i>Orta</i>	2.88**
<i>Kuzey</i>	1.58
<i>Doğu</i>	5.14*
Sağlık güvencesi	
<i>Sağlık sigortası yok</i>	1.68*
<i>Sağlık sigortası var</i>	1.00

Nagelkerke R² % 33

Yetersiz doğum öncesi bakım almanın önemli belirleyicileri

Yetersiz doğum öncesi bakım OR

Hanehalkı refah endeksi

<i>En düşük</i>	5.51*
<i>Düşük</i>	4.18*
<i>Orta</i>	2.34*
<i>Yüksek</i>	1.39
<i>En yüksek</i>	1.00

Kadının eğitim düzeyi

<i>Eğitimi yok/İlk. bitirmemiş</i>	3.33*
<i>İlköğretim birinci kademe</i>	2.22
<i>İlköğretim ikinci kademe</i>	2.32
<i>Lise ve üzeri</i>	1.00

Doğum sırası

<i>1</i>	1.00
<i>2-3</i>	2.37*
<i>4-5</i>	2.71*
<i>6+</i>	1.74

Yetersiz doğum öncesi bakım OR

Bölge

<i>Batı</i>	1.00
<i>Güney</i>	1.63**
<i>Orta</i>	1.59**
<i>Kuzey</i>	0.90
<i>Doğu</i>	2.34*

Evlilik kararı

<i>Kendi isteği dışında</i>	1.28**
<i>Kendi isteğiyle</i>	1.00

Nagelkerke R² % 29

Doğum öncesi bakım / Yeterli doğum öncesi bakım

	<i>Doğum öncesi bakım</i>	<i>Yeterli doğum öncesi bakım</i>
<i>Bölge</i>	X	X
<i>Eğitim düzeyi</i>	X	X
<i>Refah düzeyi</i>	X	X
<i>Doğum sırası</i>	X	X
<i>Sağlık güvencesi</i>	X	-
<i>Evlilik kararı</i>	-	X

Doğum öncesinde alınan bakım ve yeterli bakım hizmeti alınmasında ülke genelinde yakalanan olumlu gelişme, bölgelere ve sosyo-ekonomik özelliklere göre farklılık göstermeye devam etmektedir. Çocuk sayısının fazlalığı hizmet alınmasında olumsuz bir katkıda bulunmaktadır.

**TÜRKİYE'DE DOĞUM SONRASI BAKIM
HİZMETLERİNDEN YARARLANMADA
FARKLILAŞMALAR VE
DOĞUM SONRASI BAKIM HİZMETİ
ALMANIN BELİRLEYİCİLERİ**

Doğum sonrası bakım

- Anne ve bebek sağlığı
- Doğum sonrası bakımla ilgili detaylı bilgi
TNSA-2008
- Doğum sonrası bakım almama
 - Annelerde %15.5
 - Bebeklerde %11.0

Çalışmanın yöntemi

- **Anneler için doğum sonrası bakım**
 - Son beş yıldaki son canlı doğumlar (*2768 kadın*)
- **Bebekler için doğum sonrası bakım**
 - Son beş yıldaki son canlı doğumlar (*2768 doğum*)
- **Betimleyici analizler**
- **Çoklu istatistiksel analiz** (lojistik regresyon)
 - Anne için doğum öncesi bakım almanın belirleyicileri
 - Bebek için doğum öncesi bakım almanın belirleyicileri

Doğum sonrası bakım bilgileri

	<i>Anne</i>	<i>Bebek</i>
<i>Doğumun yapıldığı yer</i>	X	
<i>İlk bakımın zamanlaması</i>	X	X
<i>İlk bakımı yapan kişi</i>	X	X
<i>Bakımın alındığı yer</i>	X	X
<i>Bakımın sıklığı</i>	X	-
<i>Kontrollerde verilen bilgi ve kontroller</i>	X	-
<i>Doğumda tartılma ve fenilketonuri testi</i>	-	X
<i>Annenin doğum sonrası bakım alması</i>	-	X

Anne için doğum sonrası bakım

➤ Doğumun yapıldığı yer :

- Devlet sektörü %63
- Özel sektör %21
- Ev %0.9

➤ İlk bakımın zamanlaması :

- 0-1 saat %45
- 2-5 saat %23
- 6-24 saat %7.3
- 25 saat-5 gün %5
- 6-41 gün %2
- Bilinmeyen %1.6

➤ İlk bakımı yapan kişi :

- Doktor %57.6
- Hemşire/Ebe %24.0
- Bilinmeyen, diğer % 2.8

➤ Bakımın alındığı yer:

- Devlet sektörü %46.2
- Doğumevi %23.5
- Özel sektör %24.4
- Diğer % 5.8

➤ Bakımın sıklığı

- 1 kez %45
- 2-3 kez %28
- 4+ kez %10

➤ Kontrollerde verilen bilgi :

- Aşı %85
- Emzirme %70
- Bebek beslenmesi %65
- Anne beslenmesi %48
- Meme bakımı %49
- Gebeliği önleyici yöntemler %28
- Acil durum %41

Bebek için doğum sonrası bakım

➤ İlk bakımın zamanlaması :

- 0-1 saat %57.3
- 2-5 saat %12.1
- 6-24 saat %4.8
- 25 saat-5 gün %6.9
- 6-41 gün %6.0
- Bilinmeyen %1.9

➤ İlk bakımı yapan kişi :

- Doktor %72.1
- Hemşire/Ebe %15.9
- Bilinmeyen, diğer % 0.9

➤ Bakımın alındığı yer:

- Devlet sektörü %57.7
- Doğumevi %20.1
- Özel sektör %6.4
- Sağlık ocağı %10.9
- Diğer % 3.9

➤ Topuk kanı alınması

- DSB alan bebeklerde %96.6
- DSB almayan bebeklerde %75.1

➤ Doğumda tartılma

- DSB alan bebeklerde 94.9
- DSB almayan bebeklerde %60.7

Doğum sonrası bakım hizmetlerinin %64.6'sında ücret ödenmemiştir.

Doğum sonrası bakım (anne için) almayan seçilmiş nüfusun alt grupları

	%
Doğumun yapıldığı yer (kurumsal olmayan)	87
Doğum öncesi bakım (alınmamış)	45
12 Bölge (Ortadoğu Anadolu)	42
Doğum sırası (6 ve üzeri)	38
12 Bölge (Kuzeydoğu Anadolu)	36
Eğitim düzeyi (eğitimi yok / ilköğretimi bitirmemiş)	35
Hanehalkı refah düzeyi (en düşük)	34
Bölge (Doğu)	33
Eşin eğitim düzeyi (eğitimi yok / ilköğretimi bitirmemiş)	33
Eşin sağlık güvencesi (yeşil kart sahibi)	32
Evlilik biçimi (sadece dini nikah)	28
Doğum sırası (4-5)	28
12 Bölge (Güneydoğu Anadolu)	27
Akrabalık (birinci derece akraba)	26
Yerleşim yeri (kır)	25
Doğum öncesi bakım (yetersiz döb)	24
Kadının çalıştığı sektör (tarım)	22
Toplam	15.5

Doğum sonrası bakım (bebek için) almayan seçilmiş nüfusun alt grupları

	%
Doğumun yapıldığı yer (kurumsal olmayan)	54
Annenin doğum öncesi bakım alması (alınmamış)	39
Annenin doğum sonrası bakım alması (alınmamış)	39
12 Bölge (Kuzeydoğu Anadolu)	34
Doğum sırası (6 ve üzeri)	32
12 Bölge (Ortadoğu Anadolu)	30
Hanehalkı refah düzeyi (en düşük)	29
Eşin eğitim düzeyi (eğitimi yok / ilköğretimi bitirmemiş)	28
12 Bölge (Güneydoğu Anadolu)	28
Eğitim düzeyi (eğitimi yok / ilköğretimi bitirmemiş)	28
Evlilik biçimi (sadece dini nikah)	25
Eşin sağlık güvencesi (yeşil kart sahibi)	24
Akrabalık (birinci derece akraba)	20
Yerleşim yeri (kır)	20
Doğum sırası (4-5)	20
Kadının çalıştığı sektör (tarım)	18
Doğum öncesi bakım (yetersiz döb)	17
Toplam	11

Lojistik regresyon analiz modelleri

Model 1	Model 2	Model 3
Çevresel özellikler	Çevresel özellikler Ekonomik özellikler	Çevresel özellikler Ekonomik özellikleri Sağlık özellikleri
<i>Yerleşim yeri</i>	<i>Çevresel özellikler</i>	<i>Çevresel özellikler</i>
<i>Bölge</i>	<i>Annenin çalıştığı sektör</i>	<i>Ekonomik özellikler</i>
<i>Eşle akrabalık durumu</i>	<i>Annenin sağlık sigortası</i>	<i>Doğumda anne yaşı</i>
<i>Toplumsal cinsiyet algısında geleneksellik</i>	<i>Hanehalkı refah düzeyi</i>	<i>Doğum sırası</i>
<i>Annenin eğitim düzeyi</i>	<i>Annenin çalışma durumu</i>	<i>Doğum öncesi bakım</i>
<i>Eşin eğitim düzeyi</i>		<i>Doğumun yapıldığı yer</i>
<i>Evlilik biçimi</i>		
<i>Aile yapısı</i>		

Annenin doğum sonrası bakım almamasının önemli belirleyicileri

Doğum sonrası bakım	OR	Doğum sonrası bakım	OR
Doğumun yapıldığı yer		Doğum öncesi bakım alma	
<i>Kurumsal</i>	1.00	<i>DÖB almamış</i>	2.37*
<i>Kurumsal olmayan</i>	36.01*	<i>Yetersiz DÖB</i>	1.94*
Annenin sağlık sigortası		<i>Yeterli DÖB</i>	1.00
<i>Sağlık sigortası yok</i>	8.34*	Annenin çalıştığı sektör	
<i>SSK</i>	7.60*	<i>Çalışmıyor</i>	0.55**
<i>Emekli Sandığı</i>	1.00	<i>Tarım sektörü</i>	0.47**
<i>Bağ-Kur</i>	7.85*	<i>Sanayi sektörü</i>	0.80
<i>Yeşil Kart</i>	8.57*	<i>Hizmet sektörü</i>	1.00
<i>Diğer (özel sağlık sigortası ve diğer)</i>	17.16*	Doğumda anne yaşı	
Hanehalkı refah endeksi		<i><20</i>	1.68**
<i>En düşük</i>	2.75**	<i>20-34</i>	1.00
<i>Düşük</i>	2.12	<i>35-49</i>	0.60**
<i>Orta</i>	2.25		
<i>Yüksek</i>	2.29		
<i>En yüksek</i>	1.00		

Nagelkerke R² % 40

Bebeğin doğum sonrası bakım almamasının önemli belirleyicileri

Doğum sonrası bakım	OR	Doğum sonrası bakım	OR
Annenin eğitim düzeyi		Annenin sağlık sigortası	
<i>Eğitimi yok/İlk. bitirmemiş</i>	3.37*	<i>Sağlık sigortası yok</i>	2.96**
<i>İlköğretim birinci kademe</i>	3.14*	<i>SSK</i>	1.92
<i>İlköğretim ikinci kademe</i>	1.62	<i>Emekli Sandığı</i>	1.00
<i>Lise ve üzeri</i>	1.00	<i>Bağ-Kur</i>	2.88**
Bölge		<i>Yeşil Kart</i>	1.90
<i>Batı</i>	1.00	<i>Diğer</i>	0.00*
<i>Güney</i>	2.20*	Doğumun yapıldığı yer	
<i>Orta</i>	1.74	<i>Kurumsal</i>	1.00
<i>Kuzey</i>	1.05	<i>Kurumsal olmayan</i>	4.53*
<i>Doğu</i>	4.50*	Annenin çalıştığı sektör	
Annenin doğum öncesi bakım alması		<i>Çalışmıyor</i>	2.23
<i>DÖB almamış</i>	1.90*	<i>Tarım sektörü</i>	0.90
<i>Yetersiz DÖB</i>	1.31	<i>Sanayi sektörü</i>	0.00*
<i>Yeterli DÖB</i>	1.00	<i>Hizmet sektörü</i>	1.00

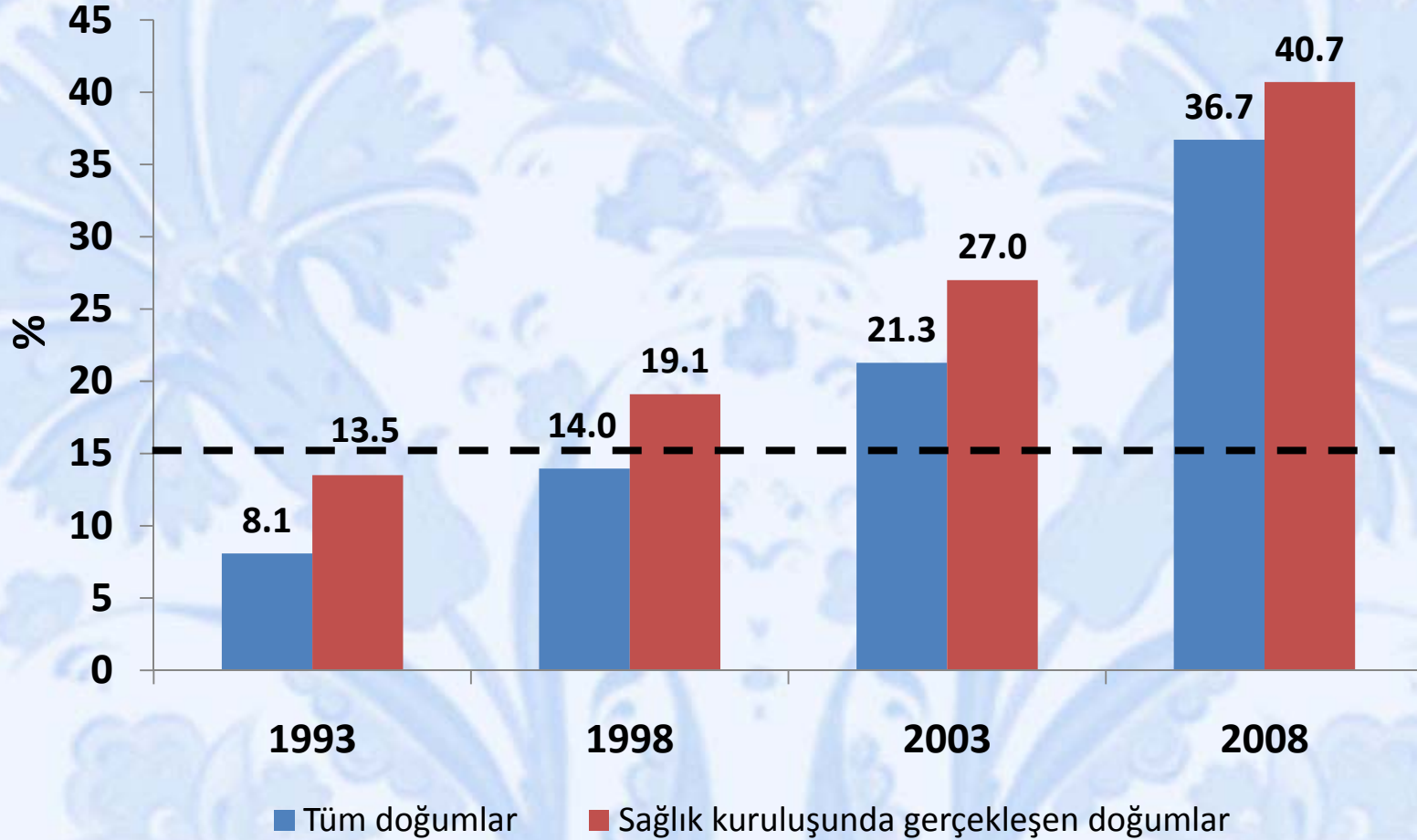
Nagelkerke R² % 34

Anne ve bebek için doğum sonrası bakım

	<i>Anne</i>	<i>Bebek</i>
<i>Doğumun yapıldığı yer</i>	X	X
<i>Annenin sağlık sigortası</i>	X	X
<i>Refah düzeyi</i>	X	
<i>Doğum öncesi bakım alma</i>	X	X
<i>Annenin çalıştığı sektör</i>	X	X
<i>Doğumda anne yaşı</i>	X	
<i>Annenin eğitim düzeyi</i>		X
<i>Bölge</i>		X

**TÜRKİYE'DE SEZARYEN
İLE YAPILAN DOĞUMLARIN
SEVİYESİ, DEĞİŞİMİ VE
BELİRLEYİCİLERİ**

Türkiye'de Sezaryen Doğumlar

Sezaryen oranlarının yüksek olduğu nüfusun alt grupları

	%
Doğum öncesi bakımın alındığı yer (üniversite hastanesi)	74.5
Çalışma durumu (sigortalı)	66.5
Doğumun yapıldığı yer (üniversite hastanesi)	63.2
Hanehalkı refah düzeyi (en yüksek)	61.6
Çoğul doğum	61.2
Eğitim düzeyi (lise ve üzeri)	59.8
NUTS 1 bölgesi (Batı Marmara)	54.4
Annenin doğum yaşı (35-49)	52.6
Bebeğin doğum ağırlığı (<2500 gr)	51.6
Doğum öncesi bakım alma sayısı (6+)	50.7
Bölge (Batı)	47.6
Doğum sırası (1. çocuk)	46.5
Yerleşim yeri (kent)	44.1
Sağlık sigortası (sigortası var)	42.0
Toplam	40.7

Son 5 yılda sağlık kuruluşunda 3110 doğum gerçekleşmiştir.

Lojistik regresyon analiz modelleri

Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Doğuma ilişkin özellikler	Doğuma ilişkin özellikler + Doğum öncesi bakım	Doğuma ilişkin özellikler + Doğum öncesi bakım + Kadına ilişkin özellikler	Doğuma ilişkin özellikler + Doğum öncesi bakım + Kadına ilişkin özellikler + Kültürel faktörler	Doğuma ilişkin özellikler + Doğum öncesi bakım + Kadına ilişkin özellikler + Kültürel faktörler + Temel özellikler
<i>Anne olma yaşı</i>	Doğuma ilişkin özellikler	Doğuma ilişkin özellikler	Doğuma ilişkin özellikler	Doğuma ilişkin özellikler
<i>Doğum sırası</i>	<i>DÖB sayısı</i>	Doğum öncesi bakım	Doğum öncesi bakım	Doğum öncesi bakım
<i>Bebeğin ağırlığı</i>	<i>DÖB alındığı yer</i>	<i>Eğitim düzeyi</i>	<i>Kadına ilişkin özellikler</i>	<i>Kadına ilişkin özellikler</i>
<i>Doğum yapıldığı yer</i>		<i>Sağlık güvencesi</i>	<i>Aile tipi</i>	<i>Kültürel faktörler</i>
		<i>Kadının çalışma durumu</i>	<i>Evlilik kararı</i>	<i>Yerleşim yeri</i>
			<i>Evlilik biçimi</i>	<i>Bölge</i>
			<i>Başlık parası</i>	<i>Hanehalkı refah düzeyi</i>
			<i>Eşle akrabalık durumu</i>	

Sezaryen ile yapılan doğumların önemli belirleyicileri

Sezaryen doğum	OR
Anne olma yaşı	
<20	1.00
20-34	1.71*
35-49	3.99*
Doğum sırası	
1	1.00
2-3	0.80
4-5	0.55*
6+	0.83
Bebegin büyüklüğü (annenin ifadesi)	
Ortalamadan büyük	1.25
Ortalama	1.00
Ortalamadan küçük	1.41*
Doğumun yapıldığı yer	
Devlet hastanesi/Doğumevi	1.00
Birinci basamak sağlık kuruluşu	0.51
Özel sağlık kuruluşu	1.69*
Üniversite hastanesi	1.80

Sezaryen doğum	OR
Doğum öncesi bakım sayısı	
≤1	1.00
2-3	1.54
4-5	2.28*
6+	3.23*
Doğum öncesi bakımın alındığı yer	
Devlet hastanesi/Doğumevi	1.00
Birinci basamak sağlık kuruluşu	0.64**
Özel sağlık kuruluşu	1.18
Üniversite hastanesi	2.14
Bölge	
Batı	1.99*
Güney	2.28*
Orta	2.19*
Kuzey	2.64*
Doğu	1.00

Nagelkerke R² % 19

Sonuç

➤ **Dünya Sağlık Örgütü'nün belirttiği %15 sınırının üzerinde olan sezaryen oranlarının düşürülmesi için politika ve programların sürdürülmesi**

**TÜRKİYE'DE ERKEKLERİN KULLANDIĞI
GEBELİĞİ ÖNLEYİCİ YÖNTEMLER:
GERİ ÇEKME VE KONDOM
KULLANIMININ BELİRLEYİCİLERİ**

Erkek Yöntemleri/Kadın yöntemleri

➤ **Vazektomi (%0.1)**

➤ **Kondom (%14.3)**

➤ **Geri çekme (%26.2)**

➤ **Tüplerin bağlanması (%8.3)**

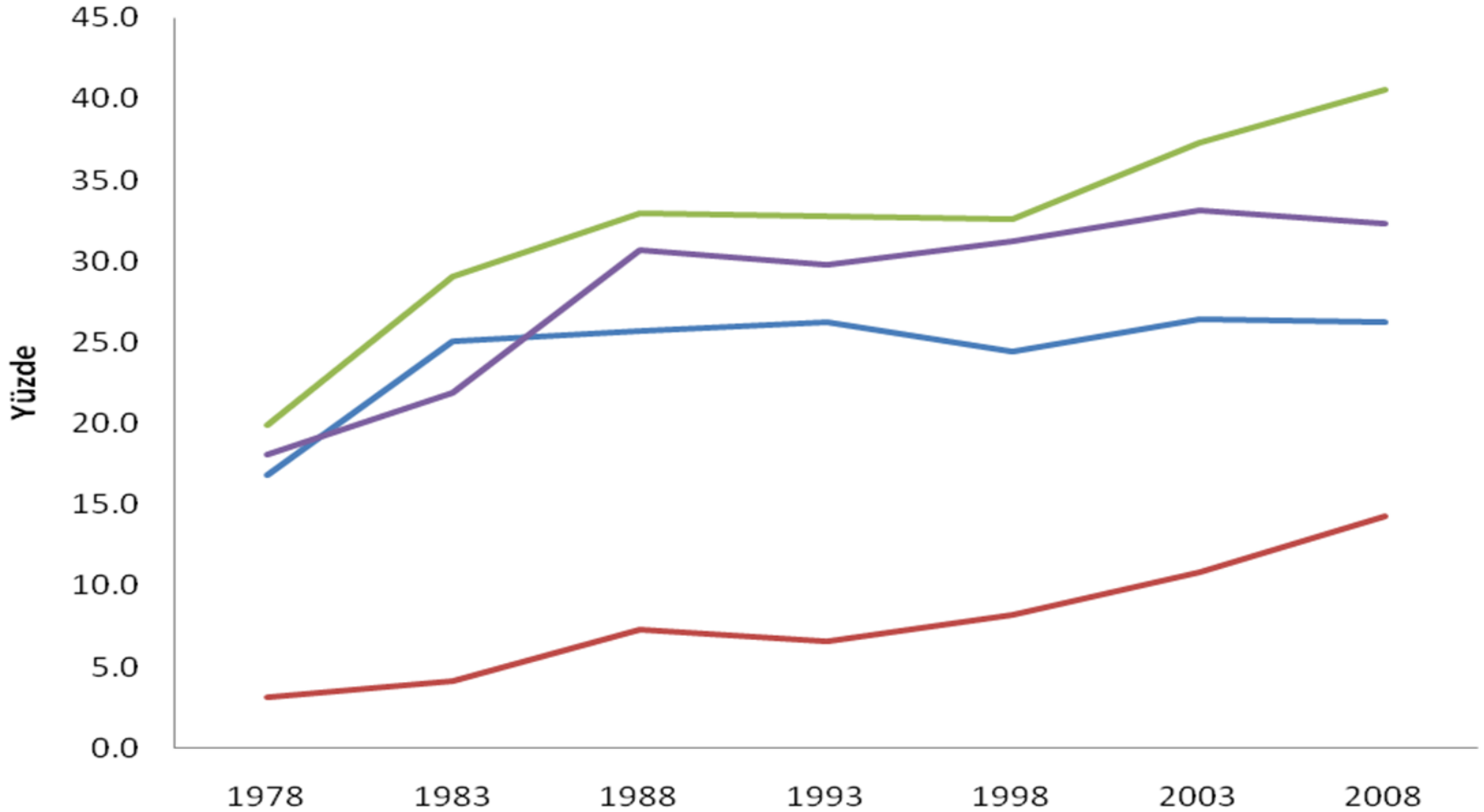
➤ **Hap (%5.3)**

➤ **RIA (%16.9)**

➤ **Enjeksiyon (%0.9)**

➤ **Diyafram, acil korunma hapi
ve diğer geleneksel yöntemler
(%0)**

Yöntem kullanımındaki değişim

— Geri Çekme — Kondom — Erkek yöntemi toplamı — Kadın yöntemi toplamı

Lojistik regresyon analiz modelleri

Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Kadının bireysel özellikleri	Kadının bireysel özellikleri Eşin özellikleri	Kadının bireysel özellikleri Eşin özellikleri Evliliğe ilişkin özellikler	Kadının bireysel özellikleri Eşin özellikleri Evliliğe ilişkin özellikler Hanehalkı ve yerleşim yerine ilişkin özellikler
<i>Yaş</i>	<i>Kadının bireysel özellikleri</i>	<i>Kadının bireysel özellikleri</i>	<i>Kadının bireysel özellikleri</i>
<i>Kadının eğitim düzeyi</i>	<i>Eşin yaşı</i>	<i>Eşin özellikleri</i>	<i>Eşin özellikleri</i>
<i>Kadının çalıştığı sektör</i>	<i>Eşin eğitimi</i>	<i>Evlilik kararı</i>	<i>Evliliğe ilişkin özellikler</i>
<i>12 yaşına kadar yaşanan yer</i>	<i>Eşin çalışma durumu</i>	<i>Evlilik biçimi</i>	<i>Bölge</i>
<i>Annenin eğitimi</i>	<i>Eşin 12 yaşına kadar yaşadığı yer</i>	<i>Akrabalık ilişkisi</i>	<i>Hanehalkı refah düzeyi</i>
<i>Babanın eğitimi</i>		<i>Başlık parası</i>	<i>Yerleşim yeri</i>
<i>İlk yöntem kullanma yaşı</i>		<i>Evlilik süresi</i>	<i>Aile tipi</i>
		<i>Yaşayan çocuk sayısı</i>	
		<i>İdeal çocuk sayısı</i>	
		<i>Başka çocuk isteği</i>	
		<i>Yöntem kullanma kararı</i>	
		<i>İlk kullanılan yöntem</i>	

Geri çekme yönteminin önemli belirleyicileri

Geri çekme yöntemi	OR
Yöntem kullanma kararı	
<i>Kadın</i>	1.00
<i>Eşi</i>	16.95*
<i>Birlikte</i>	4.34*
Kadının yaşı	
<i><25</i>	1.00
<i>25-29</i>	1.10
<i>30-34</i>	1.39
<i>35-39</i>	1.17
<i>40+</i>	1.85*

Geri çekme yöntemi	OR
Kadının eğitim düzeyi	
<i>Eğitimi yok/ilk. bitirmemiş</i>	1.95*
<i>İlköğretim birinci kademe</i>	1.50*
<i>İlköğretim ikinci kademe</i>	1.54
<i>Lise ve üzeri</i>	1.00
İlk kullanılan yöntem	
<i>Geri çekme değil</i>	0.20*
<i>Geri çekme</i>	1.00

Nagelkerke R² % 35

Kondom yönteminin önemli belirleyicileri

Kondom yöntemi OR

Yöntem kullanma kararı

<i>Kadın</i>	1.00
<i>Eşi</i>	1.32
<i>Birlikte</i>	2.09*

Eşin eğitim düzeyi

<i>Eğitimi yok/İlköğretimi bitirmemiş</i>	0.80
<i>İlköğretim birinci kademe</i>	0.70*
<i>İlköğretim ikinci kademe</i>	0.80
<i>Lise ve üzeri</i>	1.00

Kadının eğitim düzeyi

<i>Eğitimi yok/İlk. bitirmemiş</i>	0.53*
<i>İlköğretim birinci kademe</i>	0.66*
<i>İlköğretim ikinci kademe</i>	0.63
<i>Lise ve üzeri</i>	1.00

Kondom yöntemi OR

İlk kullanılan yöntem

<i>Kondom değil</i>	0.12*
<i>Kondom</i>	1.00

Evlilik biçimi

<i>Resmi nikah</i>	1.00
<i>Sadece dini nikah</i>	0.39*
<i>İkisi de yok</i>	0.63

Sahip olunan çocuk sayısı

<i>0-1 çocuk</i>	1.89*
<i>2 çocuk</i>	1.44*
<i>3 veya daha fazla çocuk</i>	1.00

Nagelkerke R² % 30

Kondom yönteminin önemli belirleyicileri

Kondom yöntemi	OR
Bölge	
<i>Batı</i>	1.00
<i>Güney</i>	0.92
<i>Orta</i>	1.17
<i>Kuzey</i>	0.64*
<i>Doğu</i>	0.87
Hanehalkı refah düzeyi	
<i>En düşük</i>	0.87
<i>Düşük</i>	0.59*
<i>Orta</i>	0.88
<i>Yüksek</i>	0.93
<i>En yüksek</i>	1.00

Türkiye’de yöntem kullanımı

- Kadınların kullandığı yöntemler teşvik edilmesine rağmen, geri çekme yönteminin ısrarla kullanan bir grubun varlığı
- Erkeklerin doğurganlığın kontrolünde etkili oldukları, özellikle geri çekme kullanımında belirleyici oldukları
- Modern yöntemlerin teşvik edilmesinin yanı sıra geri çekme yöntemine (başarısızlık oranı ve diğer yöntem hakkında bilgi) ilişkin danışmanlık verilmesi, erkeklerin de hizmetlerden yararlanmasının artırılması
- Kültürel ve geleneksel faktörlerin etkisi

***TÜRKİYE'DE ANNE VE ÇOCUKLARIN
BESLENME DURUMU VE OBEZİTE
PREVALANSI***

Çocuk Beslenmesine İlişkin Göstergeler

Yaşa-göre-boy (kronik)

Boya-göre-ağırlık (akut)

Yaşa-göre-ağırlık (akut ve kronik)

Veri Kaynağı ve Yöntem

- ✓ TNSA-2008 – Antropometrik ölçümler
- ✓ Ağırlığı ölçülen çocuklar: 2972
- ✓ Boyu ölçülen çocuklar: 2801

Lojistik Regresyon

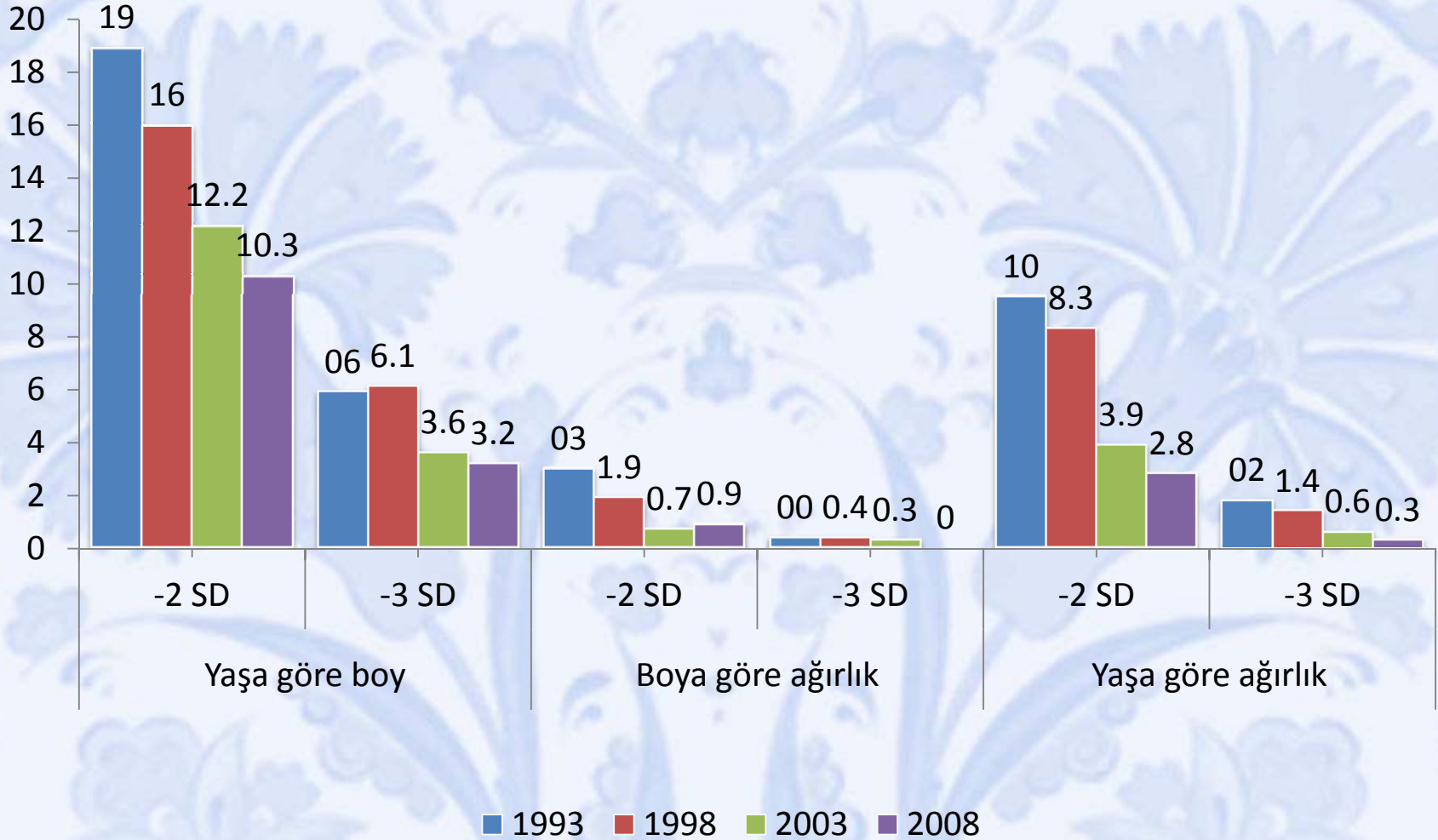
Çocuklarda yetersiz beslenmenin belirleyicileri:

Bağımlı Değişken: Yaşa-göre-boy (-2 SD) (< -2 SD : 1; -2 SD : 0)

Çocuklarda obezitenin belirleyicileri:

Bağımlı Değişken: Yaşa-göre-ağırlık (+2 SD) ($> +2$ SD : 1; $< +2$ SD : 0)

Çocuklarda yetersiz beslenme, Türkiye, 1993-2008

Modeller ve Değişkenler

Model 1	Model 2	Model 3
Hanehalkı özellikleri	<i>Hanehalkı özellikleri</i>	<i>Hanehalkı özellikleri</i>
Yerleşim yeri		
Bölge	Annenin sosyo-demografik özellikleri	Annenin sosyo-demografik özellikleri
Hanehalkı refah düzeyi	Yaş	
Aile tipi	Eğitim düzeyi	Çocuğun biyo-demografik özellikleri
Konutun sıhhi koşulları	Çalışma durumu	Yaş (ay)
	Eşle akrabalık durumu	Doğum öncesi bakım
	Göç durumu	Doğum aralığı
	Geleneksel kadın-erkek rollerini benimseme düzeyi	Doğum ağırlığı
	Sigara kullanımı	Doğum şekli
		Son beş yılda kardeş ölümü
		Son 15 günde ishal
		Emzirilme durumu

Çocuklarda kronik yetersiz beslenmenin belirleyicileri

Değişkenler	Odds
Bölge	
Batı	1.897**
Güney	1.091
<i>Orta</i>	<i>1.000</i>
Kuzey	1.135
Doğu	2.230*
Hanehalkı refah düzeyi	
En düşük	6.687*
Düşük	4.160*
Orta	3.643*
Yüksek	1.254
<i>En yüksek</i>	<i>1.000</i>

•*İstatistiksel anlamlılık seviyesi p<0.01; ***
*İstatistiksel anlamlılık seviyesi p<0.05; **

R² (Nagelkerke) **0.217**

Değişkenler	Odds
Doğum aralığı	
İlk doğum	0.359
<24	1.833*
24-47	1.203
48+	1.000
Doğum ağırlığı	
Çok küçük	2.182*
Küçük	2.003*
<i>Ortalama veya daha büyük</i>	<i>1.000</i>
Emzirilme süresi	
<6 ay, halen emziriliyor	1.000
<6 ay, emzirilmiyor	4.131
6 aydan az	3.324**
6-11 ay	2.132
12 aydan uzun süre	3.804*

Çocuklarda obezitenin belirleyicileri

Değişkenler	Odds	
Doğum sırası		
1	0.043**	
2-3	0.294	
4-5	0.912	
6+	1.000	
Doğum ağırlığı		
<i>Çok küçük</i>	1.000	
Küçük	1.174	
Ortalama veya daha büyük	4.644**	
Emzirilme süresi		
<6 ay, halen emziriliyor	4.423*	
<6 ay, emzirilmiyor	2.129	
6 aydan az	1.594	
6-11 ay	1.976**	
12 aydan uzun süre	1.000	
		R² (Nagelkerke) 0.177

* İstatistiksel anlamlılık seviyesi $p < 0.01$; ** İstatistiksel anlamlılık seviyesi $p < 0.05$

***TÜRKİYE'DE ANNELERİN
BESLENME DURUMU
VE
OBEZİTE PREVELANSI***

Annelerin obezitesi

- **Anneler;**
 - Son beş yılda doğum yapmış
 - Gebe olmayan
 - Araştırma tarihinden önceki 2 ayda doğum yapmamış kadınlar anne olarak tanımlanmıştır.
- **Antropometrik ölçümler**
 - Ağırlık (2323)
 - Boy (2574)

Beden kitle indeksi

➤ $BKİ = (kg)/(cm)^2$

➤ Ciddi zayıf BKİ < 16

KRONİK

➤ Çok zayıf BKİ 16-17

BESLENME

➤ Orta zayıf BKİ 17-18.5

YETERSİZLİĞİ

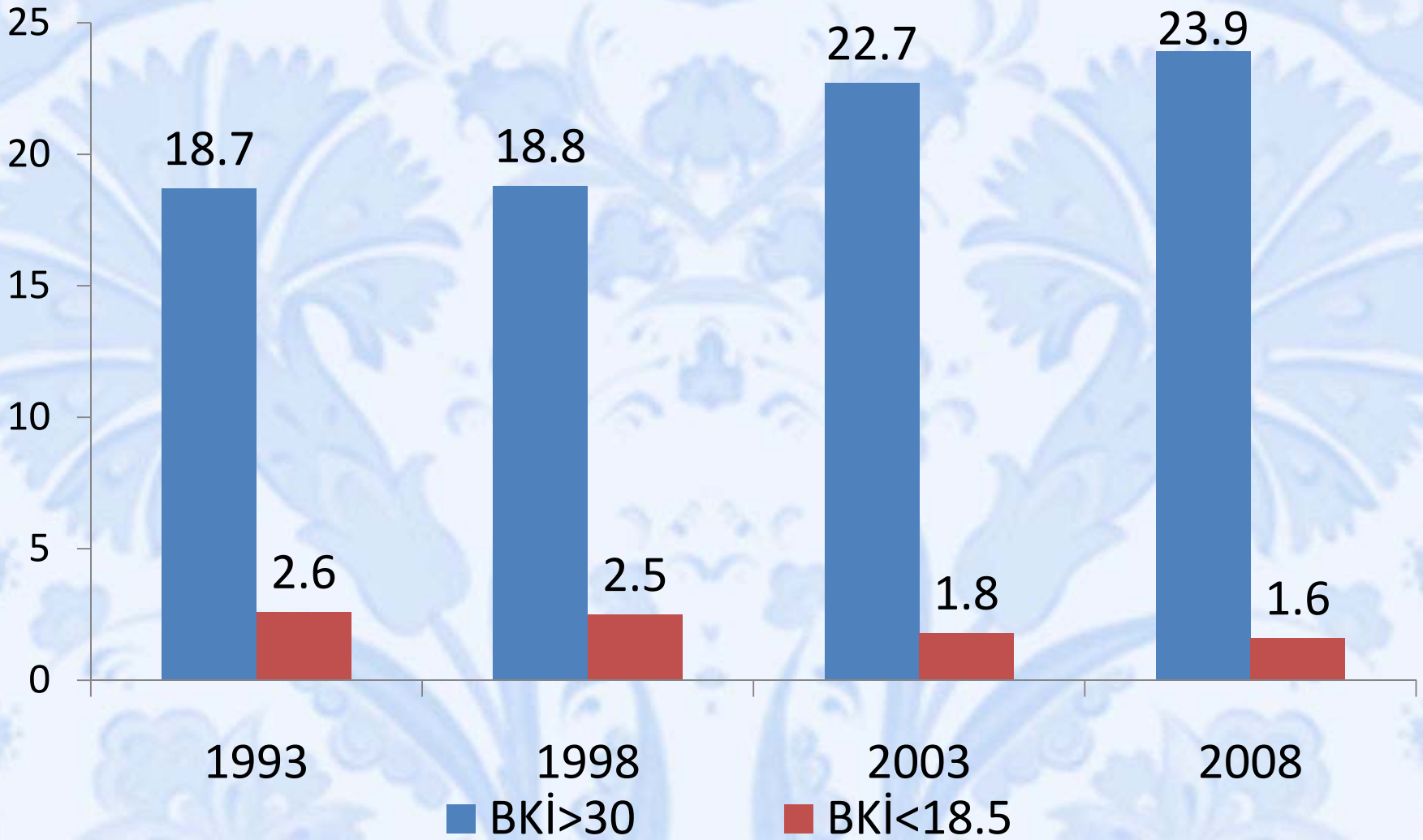
➤ Normal BKİ 18.5-25

➤ Fazla kilolu BKİ 25-30

➤ Obez (şişman) BKİ 30>

➤ Morbid obez 40>

Kronik yetersiz beslenme, obezite, boy ortalaması

Annelerde Obezitenin Belirleyenleri: Modeller ve Değişkenler

Model 1	Model 2	Model 3
Hanehalkı özellikleri	Hanehalkı özellikleri Sosyo-demografik özellikler	Hanehalkı özellikleri Sosyo-demografik özellikler Biyo-demografik özellikler
Yerleşim yeri	<i>Hanehalkı özellikleri</i>	<i>Hanehalkı özellikleri</i>
Bölge	Sosyo-demografik özellikler	Sosyo-demografik özellikler
Hanehalkı refah düzeyi	Yaş	Biyo-demografik özellikler
Aile tipi	Eğitim düzeyi	Gebeliği önleyici yöntem kullanımı
	Çalışma durumu	Toplam canlı doğum sayısı
	Eşle akrabalık	Beş yaş altı çocuk sayısı
	Çocuklukta yaşanan yer	Son doğumdan sonra geçen süre
	Sigara kullanımı	Son doğum aralığı
	Geleneksel kadın-erkek rollerini benimseme	Son çocuğun doğum ağırlığı
		Son çocuğun doğum şekli
		Emzirme durumu

Annelerde obezitenin belirleyicileri

Değişkenler	Odds		
Hanehalkı refah düzeyi			
En düşük	1.000		
Düşük	1.108		
Orta	1.863*		
Yüksek	1.403		
<i>En yüksek</i>	1.389		
Yaş	1.038**		
Sigara kullanımı			
Hiç içmemiş/halen içmiyor	1.559*		
<i>Halen içiyor</i>	1.000		
Toplam canlı doğum sayısı			
1	0.598		
2	1.000		
3	1.248		
4+	2.433*		
Son çocuğun doğum şekli		R² (Nagelkerke)	0.167
<i>Normal</i>	1.000		
Sezaryen	1.569*		

* İstatistiksel anlamlılık seviyesi $p < 0.01$; ** İstatistiksel anlamlılık seviyesi $p < 0.05$

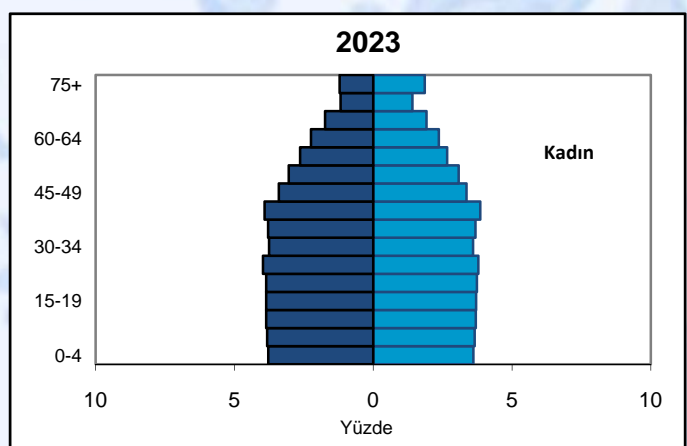
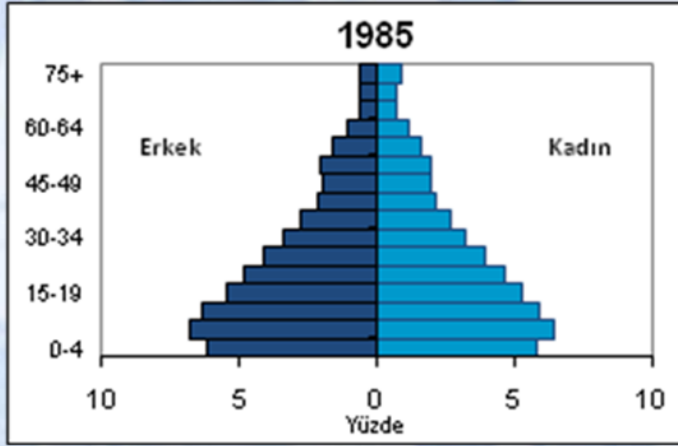
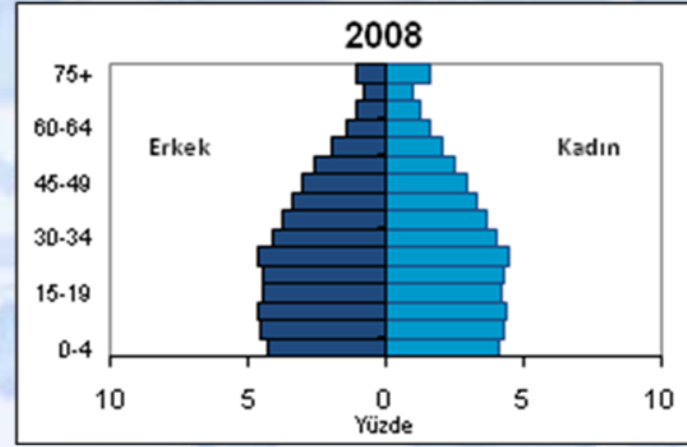
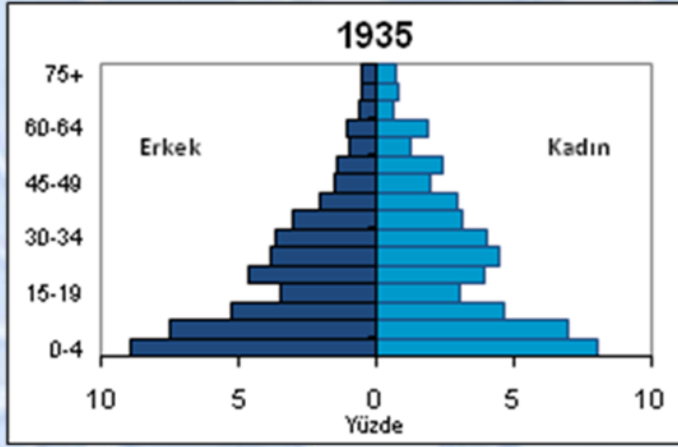
Sonuç

- ✓ Çocuklarda yetersiz beslenme giderek azalsa da halen her 10 çocuktan birisi bodurdur.
- ✓ Bölgesel eşitsizlikler devam etmektedir. Doğu bölgesinde her beş çocuktan birisi bodurdur.
- ✓ Türkiye genelinde **obez** çocukların oranı yüzde 6 seviyesindedir.
- ✓ Emzirme süresi hem çocuklarda yetersiz beslenmenin hem de obezitenin önemli bir belirleyicisi olarak görünmektedir.
- ✓ Canlı doğum sayısı, yaş, hanehalkı refahı ve sigara kullanımını anne obezitesinin belirleyicileri arasındadır.

***TÜRKİYE'DE YAŞLILARIN YAŞAM KALİTESİ
ve AİLE YAPISININ YAŞLILARIN YAŞAM
KALİTESİNE ETKİSİ***

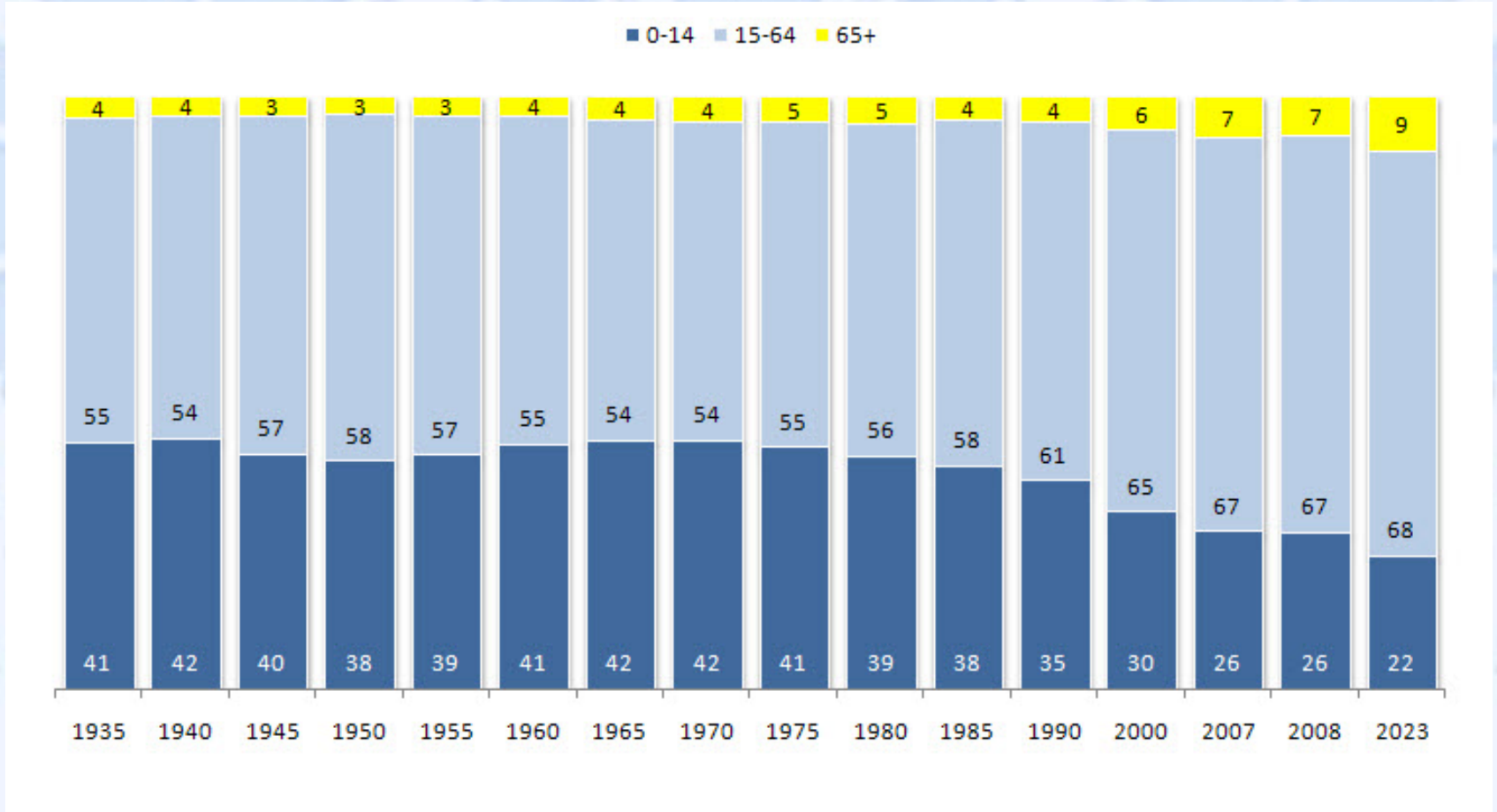
Türkiye'de Yaşlılık

Nüfusun yaş yapısının değişimi, 1935-2023

Türkiye’de Yaşlılık

Nüfusun geniş yaş gruplarına göre değişimi, 1935-2000

Veri Kaynağı

- ✓ Hanehalkı Sorukağı – Yaşlı Refahı modülü
- ✓ **10525** hanehalkı, **4001** 60 ve üstü yaşlardaki yaşı
- ✓ Çalışmadaki analiz birimi, görüşme yapılan hanelerde genellikle yaşayan **65 ve üstü** yaşlardaki **2706** yaşıdır.

Yöntem (1)

Faktör Analizi (Temel Bileşenler Analizi)

Çalışmada her yaşlı için, yaşlının sağlık durumu, fiziksel hareket yeteneği ve ev içi - ev dışı bazı faaliyetleri yapabilme durumları dikkate alınarak TBA yöntemiyle sayısal değerler ortalaması “0”, varyansı “1” olacak şekilde faktör puanları atanarak **yaşam kalitesi endeksi** oluşturulmuştur.

- < 0** : Düşük yaşam kalitesi
- 0 – 0.5** : Orta yaşam kalitesi
- > 0.5** : Yüksek yaşam kalitesi

Yöntem (2)

Lojistik Regresyon

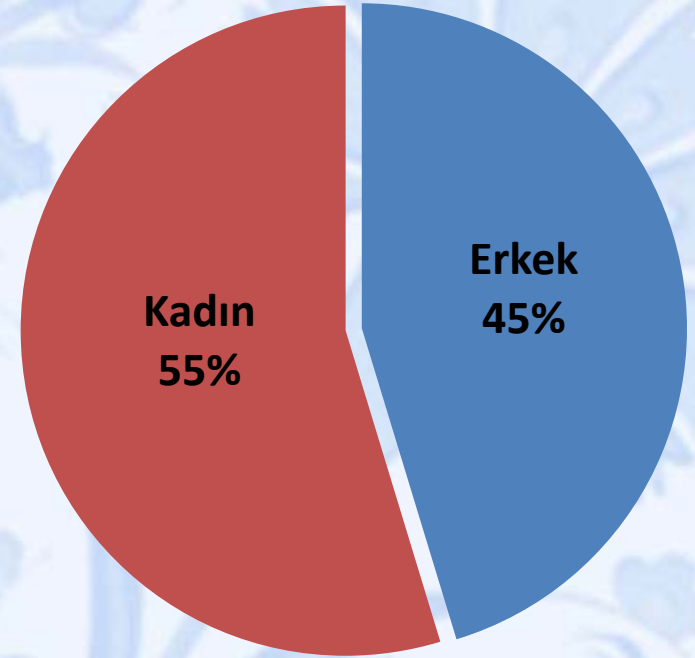
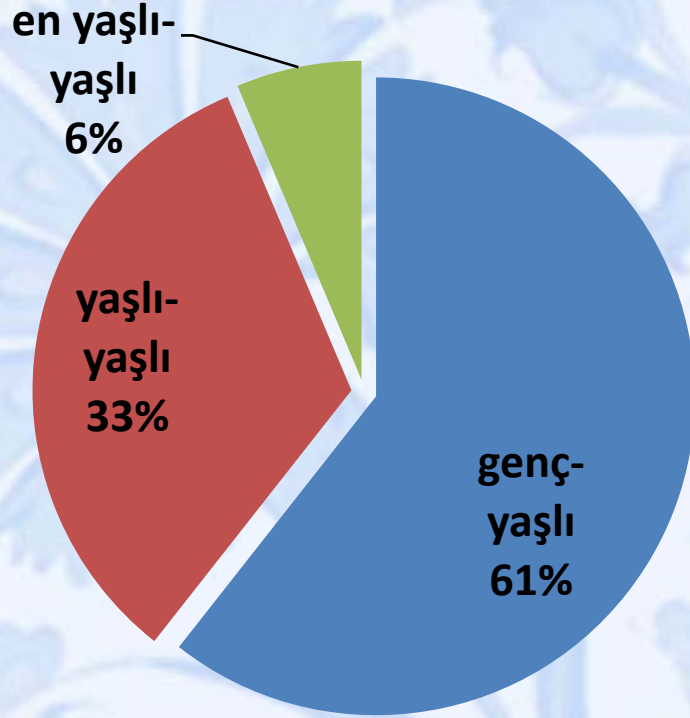
Kategorik Bağımlı Değişken: Yaşam Kalitesi Endeksi

Üç kategorili olan yaşam kalitesi endeksi lojistik regresyon analizlerinde iki kategorili hale dönüştürülmüştür.

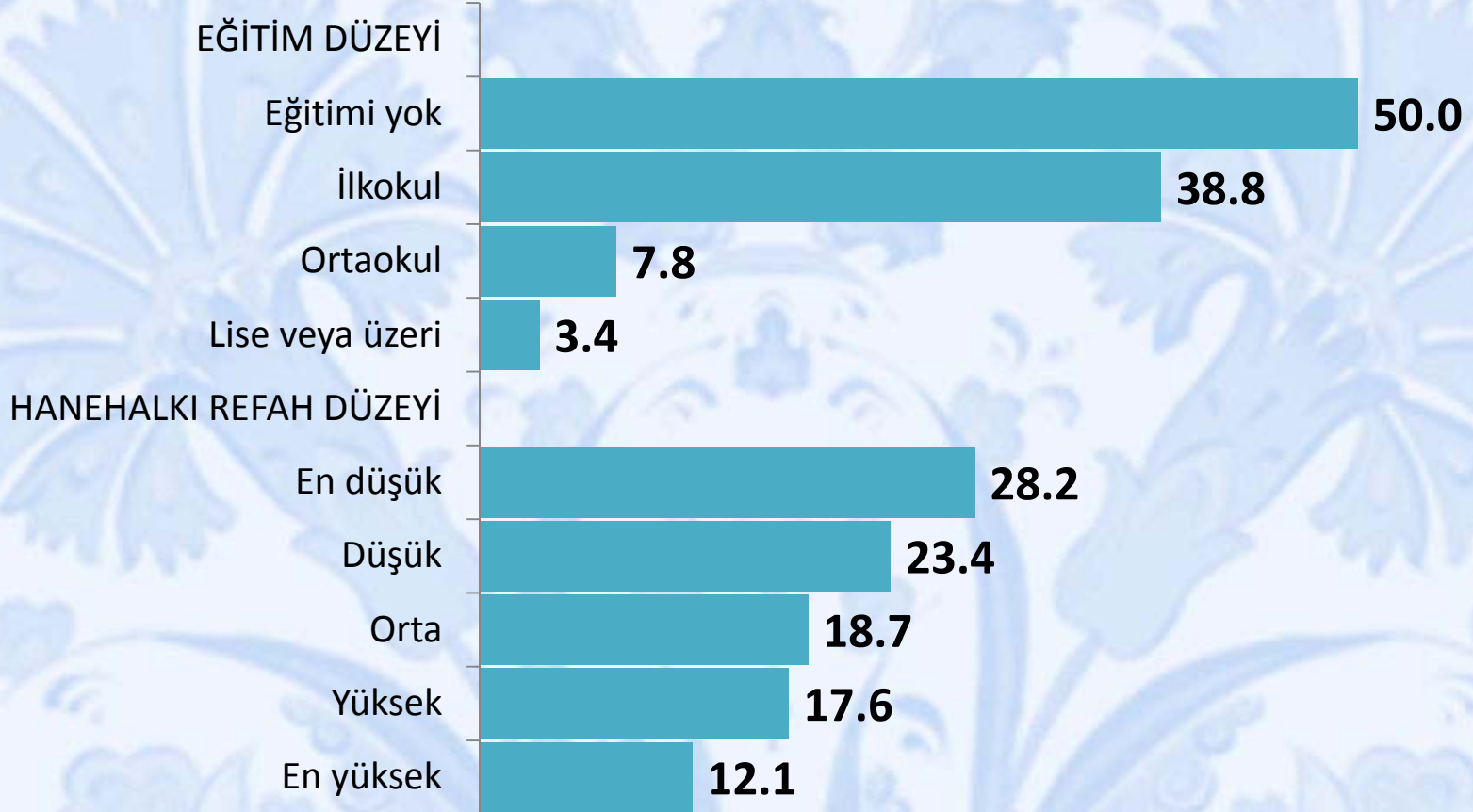
Düşük yaşam kalitesi seviyesi : **1**

Orta-yüksek yaşam kalitesi seviyesi : **0**

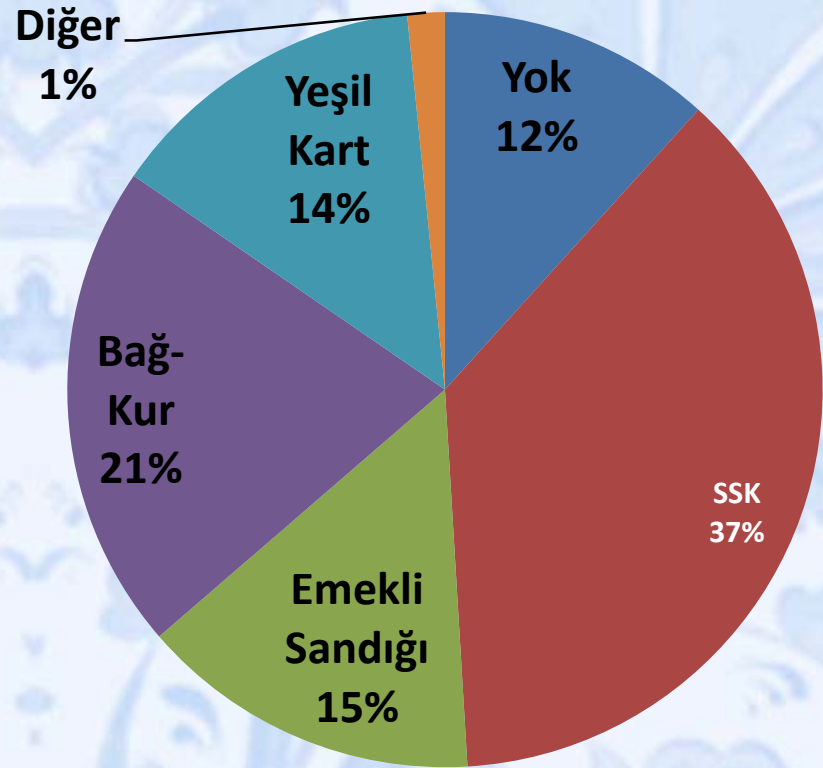
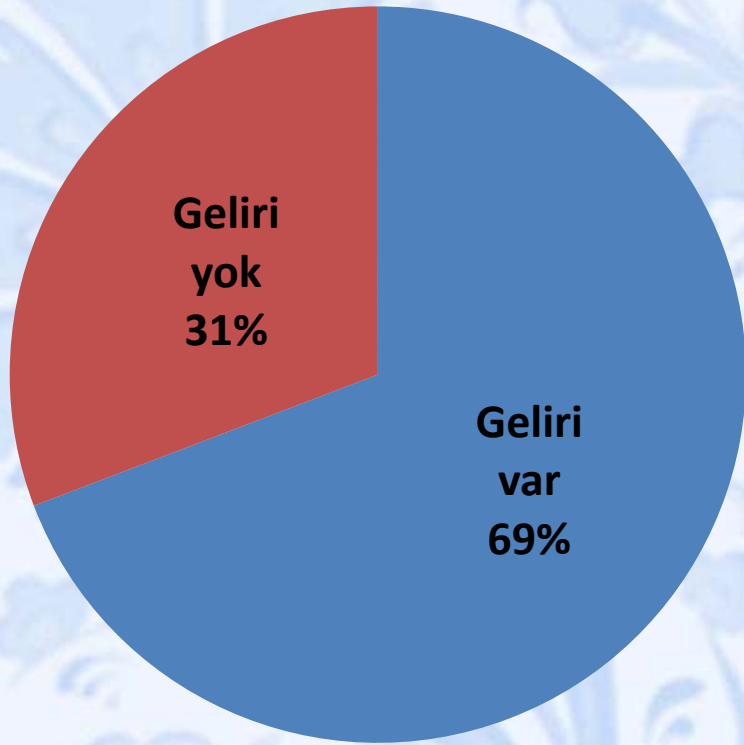
Yaşlıların Özellikleri: Yaş ve cinsiyet

Yaşlıların Özellikleri: Eğitim ve Hanehalkı Refah Düzeyi

Yaşlıların Özellikleri: Gelir ve Sağlık Güvencesi

Yaşam Kalitesi Tanımı

Çalışmada yaşam kalitesini ölçerken fiziksel sağlık ve fonksiyonel kapasite değerlendirmeye alınmıştır.

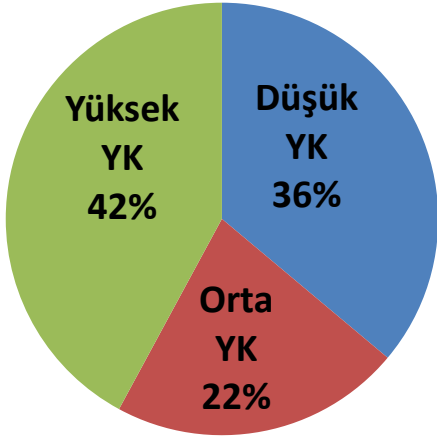
Bu çalışmada yaşlıların yaşam kalitesi tanımlanırken “*yaşlıların günlük yaşamlarını etkileyecek düzeyde sağlık sorunlarının bulunup bulunmadığı ve yaşlıların ev içi ve ev dışı günlük faaliyetleri kolaylıkla yerine getirip getiremedikleri*” dikkate alınmıştır.

Yaşlıların yaşam kalitesi endeksinin oluşturulmasında kullanılan değişkenler

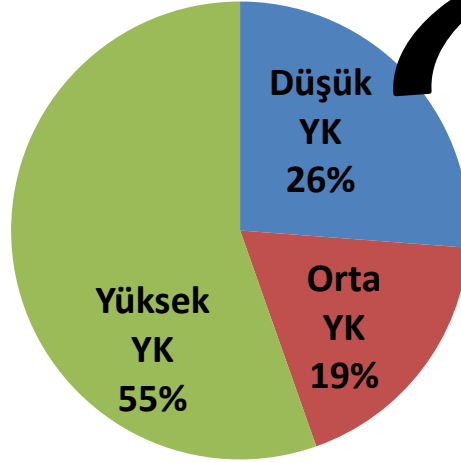
No	Değişkenler
1	Günlük yaşamını etkileyecek düzeyde hastalığı ya da özürü var mı?
2	Yaşamı yatak ile sınırlı mı?
3	Yaşamı tekerlekli sandalye/koltuk ile sınırlı mı?
4	Yaşamı ev/kat/bahçe ile sınırlı mı?
5	Yatağa yatıp kalkabilir mi?
6	Giyinip soyunabilir mi?
7	Yemek yiyebilir mi?
8	Tuvalete gidip kullanabilir mi?
9	Banyo yapabilir mi ?
10	Yemek yapabilir mi?
11	Günlük ev işlerini yapabilir mi?
12	Alışveriş yapabilir mi?
13	Ev dışı diğer işleri (fatura yatırmak, bankaya/hastaneye gitmek) yapabilir mi?
14	Şehir dışına yolculuk yapabilir mi?

Yaşlıların Yaşam Kalitesi Endeksi (YK): Betimsel Bulgular

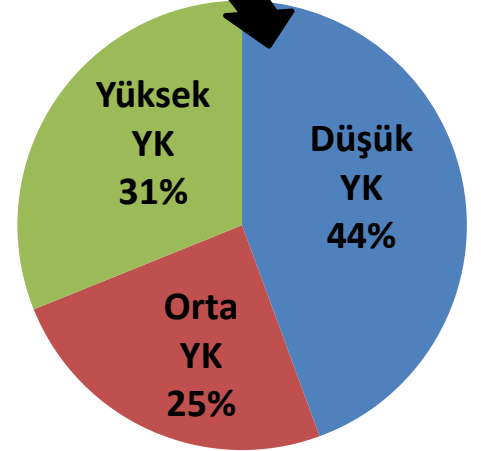
Toplam

Erkek

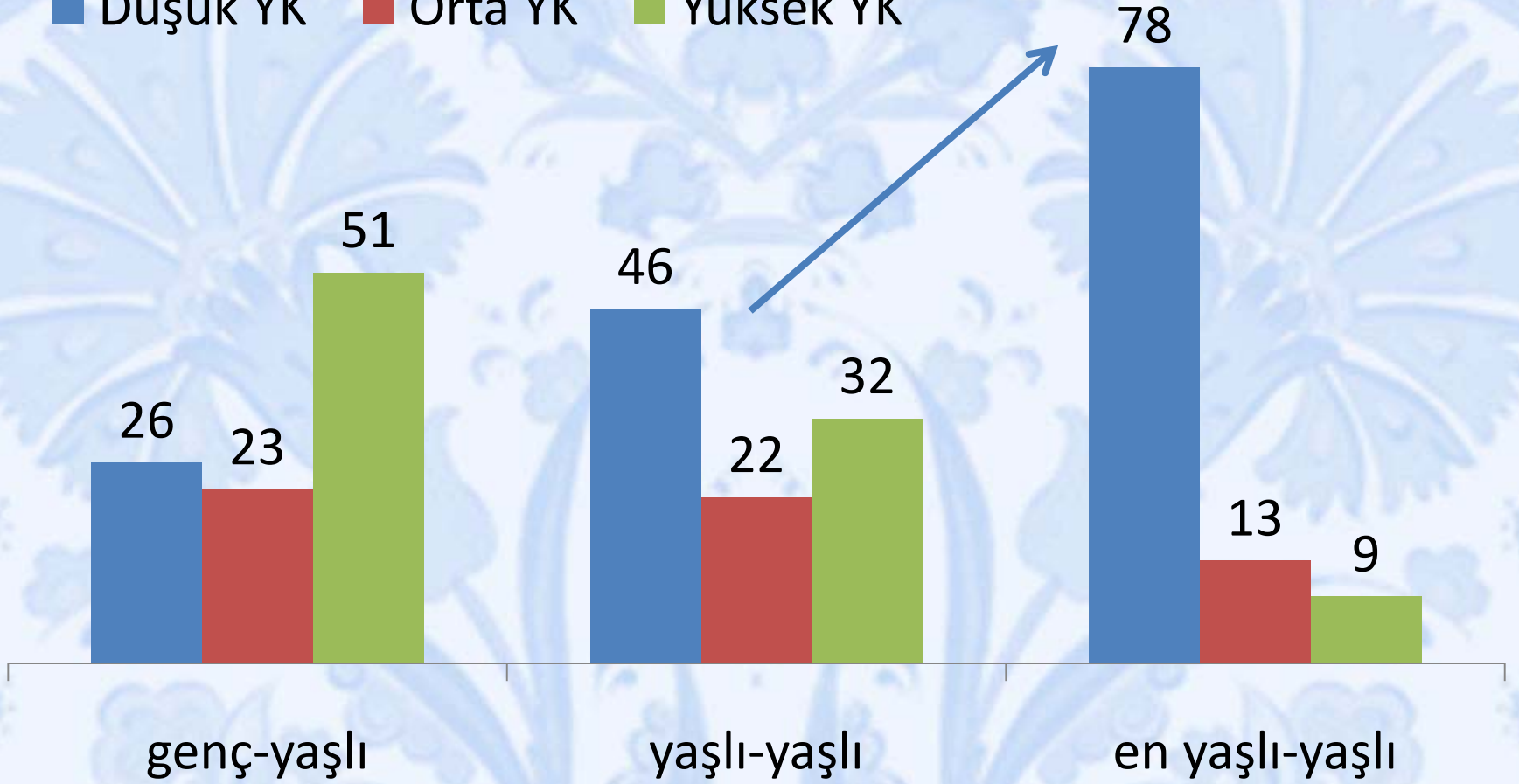

Kadın

Yaşlıların Yaşam Kalitesi Endeksi (YK): Betimsel Bulgular

■ Düşük YK ■ Orta YK ■ Yüksek YK

Yaşam Kalitesinin Belirleyenleri: Modeller ve Değişkenler

Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Aile yapısı	Temel özellikler	Çocuğa ilişkin özellikler	Sağlık ve gelir güvencesi ve hanehalkı refahı	Yaşanılan yerleşim yeri ve bölge
<i>Aile yapısı</i>	Aile yapısı	Aile yapısı	Aile yapısı	Aile yapısı
	<i>Cinsiyet</i>	Cinsiyet	Cinsiyet	Cinsiyet
	<i>Yaş</i>	Yaş	Yaş	Yaş
	<i>Eğitim</i>	Eğitim	Eğitim	Eğitim
	<i>Medeni durum</i>	Medeni durum	Medeni durum	Medeni durum
		<i>Çocuk sayısı</i>	Çocuk sayısı	Çocuk sayısı
		<i>Çocukların yaşadığı yer</i>	Çocukların yaşadığı yer	Çocukların yaşadığı yer
		<i>Yaşlıdan sorumlu olan kişi</i>	Yaşlıdan sorumlu olan kişi	Yaşlıdan sorumlu olan kişi
			<i>Sağlık sigortası</i>	Sağlık sigortası
			<i>Gelirin kaynağı</i>	Gelirin kaynağı
			<i>Hanehalkı refah düzeyi</i>	Hanehalkı refah düzeyi
				<i>Yerleşim yeri</i>
				<i>Bölge</i>

Yaşlılar Arasında Yaşam Kalitesinin Belirleyenleri

Değişkenler

Yaş

65-74

75-84

85 ve +

Cinsiyet

Erkek

Kadın

Eğitim

Eğitimsiz

İlkokul

Ortaokul

Lise ve üzeri

Medeni durum

Hiç evlenmemiş

Halen evli

Eşi ölmüş

Boşanmış/ayrı yaşıyor

Yaşlıdan sorumlu olan kişi

Kendisi

Eşi

Kızı

Oğlu

Gelini/damadı

Diğer

Odds

1.000

2.078*

5.678*

1.000

1.190**

1.769**

1.161

1.077

1.000

0.757

1.000

1.206**

0.686

1.000

4.011**

7.087*

2.767**

8.485*

7.232*

Değişkenler

Gelirin kaynağı

Yok

Emekli maaşı-dolaysız

Emekli maaşı-dolaylı

Yaşlılık aylığı

Kira/faiz/rant

Diğer

Hanehalkı refah seviyesi

Düşük

Orta

Yüksek

Yerleşim yeri

Kent

Kır

Bölge

Batı

Güney

Orta

Kuzey

Doğu

R² (Negelkerke)

Odds

1.238**

1.000

1.717**

1.719**

0.811

1.216**

2.662*

1.613**

1.000

1.000

1.412*

1.000

1.140

1.043

1.290**

1.752*

0.341

Sonuçlar

- ✓ Yaşlıların içinde yaşadığı aile yapısı ile yaşam kalitesi arasında zayıf bir ilişki vardır.
- ✓ Yaşlıların sahip olduğu çocuk sayısı ve çocukların yaşlıya olan mekansal yakınlığı ile yaşlıların yaşam kalitesi arasında güçlü bir ilişki bulunmamaktadır.
- ✓ Yaşlıların yaş, cinsiyet ve medeni durum gibi temel özellikleri ile yaşam kaliteleri arasında çok önemli bir ilişki vardır.
- ✓ Yaşlıların yaşam kalitesi büyük ölçüde yaşlıların yetişkinlik dönemlerinde kazandıkları donanımlara bağlıdır.

Politika Öncelikleri

- 1. Yaşlıların yaşam kalitesini güvenceye alacak olan evde bakım ya da kurumsal bakım hizmetlerinin geliştirilmesi gereklidir.**
- 2. Bu tedbirler alınırken yaşlıların temel özellikleri dikkate alınmalıdır.**
- 3. Sosyal güvenlik ve sosyal sağlık hizmetleri yaşlılık döneminin tamamını kapsayacak biçimde geliştirilmelidir.**
- 4. Gençlerin eğitimlerinin artırılması ve sosyal güvenceli bir işte çalışmalarının sağlanması**
- 5. Geniş kapsamlı, ülke çapında bir yaşlılık araştırmasına ihtiyaç vardır.**

TEŞEKKÜRLER...